

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 144/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

273/2009. (IX. 16.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **budapesti lakos panaszos**¹ 2009. március 19-én előterjesztett panaszát a 2009. szeptember 16-án megtartott zárt ülése alapján született állásfoglalását

m e g k ü l d i   a z   O r s z á g o s   R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a Budapesten az V. kerületben, a Szent István téren a vele szemben 2009. március 15-én fogantatosított rendőri intézkedés miatt 2009. március 19-én elektronikus formában – amelyet aláírásával 2009. április 14-én megerősített – nyújtotta be panaszát a Testülethez.

I.

A panaszos beadványában, illetve annak kiegészítésében előadta, hogy Budapesten az V. kerületben, a Szent István téren, 2009. március 15-én, 17 óra 25 perc körüli időpontban a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó, előzetesen – a 64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom által – a Szent István térre bejelentett rendezvényen kívánt részt venni. A rendezvényre kizárólag rendőri beléptetés és ruházat átvizsgálás után lehetett belépni. A panaszos nem vett részt a rendezvényen, mivel tájékoztatta az egyik intézkedő rendőrt arról, hogy kabátja zsebében egy gázspray van. Figyelemmel arra, hogy a nevezett eszköz birtoklása nem jogszabályellenes – kivétel ez alól a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény –

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

közterületen, a panaszos értetlenül vette tudomásul a szabálysértés rendőri megállapításának tényét, hiszen a rendezvény területére a panaszos nem lépett – és nem is léphetett volna – be, mivel a mindenkire egyaránt érvényes rutineljárást követően a panaszos elmondása szerint a rendezvénytől távol maradt. A panaszos aránytalan rendőri intézkedésnek tekinti azt, hogy annak ellenére, hogy távol maradt a rendezvénytől, mégis bilincsből szállították őt el onnan a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Gyorskocsi utcai fogdájába, ahol előadása szerint az „állítólagos szokásos” orvosi vizsgálaton esett át, majd ezt követően még egyszer meztelenre vetkőztették.

A panaszos állítása szerint őt előzetesen nem figyelmeztették a kényszerítő eszköz alkalmazására, azonban, az intézkedő rendőr szabálysértési eljárás megindítására hivatkozott a bilincselés okaként.

A panaszos első vetkőztetésére az orvosi vizsgálat keretében, orvos előtt került sor. Ekkor alsóruházatig kellett vetkőznie. Az orvosi vizsgálat kérdés-válasz formájában, érintés nélkül, megfigyeléssel történt. A vetkőztetésre a második alkalommal a fogdába – zárkába – történő elhelyezést közvetlenül megelőzően, a fogdában tartózkodó rendőr előtt került sor. A panaszos elmondása szerint ekkor teljesen le kellett vetkőznie.

A panaszos beadványában továbbá előadta, hogy a gázspray-t a járműbe való beszállás előtt elkobozták, illetve a rendőrségi gépjárműben (a panaszában megjelölt azonosító számmal rendelkező) az intézkedő rendőr elvette tőle és egy borítékba tette pénztárcáját, mobil telefonját és fényképezőgépét. Ezt követően a BRFK Gyorskocsi utcai fogdájában egyszer, egy rövid időre visszaadták neki személyes tárgyait, azonban a fogdába – zárkába – bekerülés előtt ismételten elvették tőle a fent megjelölt tárgyakat, és egy borítékba tették.

A panaszos sérelmezte továbbá azt, hogy előállítás jogcímén aránytalanul hosszú ideig – 17 óra 25 perctől 20 óra 5 percig – korlátozták személyes szabadságában, és hogy a meghallgatásáig fogdában tartották.

A panaszos előadta, hogy ellene – közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos – szabálysértési eljárás indult, amely jelenleg halasztásra került a szakértői eljárás miatt, tekintettel arra, hogy a helyszínen kapott határozatban – a panaszos szerint tévesen – ismeretlen töltőtömegű, felcímkézetlen gázspray szerepelt. A panaszos elmondása szerint, ez csak részben felelt meg a valóságnak, mivel a gázspray műanyag borítással ellátott volt, amely a rajta lévő világító test rögzítését szolgálta. Ennek levételekor már a meghallgatás során is látható volt a tájékoztató felirat, ezért a panaszos szerint a szakértői vélemény kikérése is indokolatlan volt.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől, aki az alábbi információkat és dokumentumokat bocsátotta a Testület rendelkezésére.

1) A BRFK hivatalvezetőjének 2009. április 14-én kelt válaszelevele szerint a panaszban megjelölt helyszínen szolgálatot teljesítő rendőrökről név szerinti kimutatása nem áll rendelkezésére. Megállapításra került azonban az, hogy a panaszos személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedést a BRFK XIV. Kerületi Rendőrkapitányság beosztotta, K .G. r. főtörzsőrmester fogatosította. A válaszlevél tartalmazza továbbá, hogy panaszos előállításánál bilincs alkalmazására nem került sor.

A hivatalvezető tájékoztatása szerint a panaszossal szemben fogatosított előállítást követően a panaszostól a BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság lefoglalta a birtokában lévő, egy darab ismeretlen töltőtömegű felcímkézetlen gáz spray-t.

2) A válaszlevél mellékleteként a BRFK hivatalvezetője csatolta Budapest Rendőrfőkapitányának 01000/12945/2009. ált. számú egyedi utasítását, amely szerint 2009. március 14-én 0 órától március 16-án 8 óráig tartó időtartamra fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest teljes területére.

Az egyedi utasítás szerint a fokozott ellenőrzés keretében a végrehajtásában beosztott rendőri állomány feladata volt figyelemmel kísérni a rendezvényre érkezőket, megakadályozni az esetleges jogsértések kialakulását. Szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat és csomagátvizsgálásokat hajtott végre a beosztott rendőri állomány ennek keretében, illetőleg közreműködött az esetlegesen megbomlott rend helyreállításában, jogsértés esetén végrehajtotta a szükséges intézkedéseket.

Az egyedi utasítás indokolása szerint a kérdéses időszakra a főváros területére több demonstráció került bejelentésre, mely rendezvényekre jelentős számú ember megjelenése volt várható. A nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt volt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése.

3) A BRFK hivatalvezetője válaszelevelével megküldte a panaszossal szemben intézkedést fogatosító rendőr 2009. március 15-én kelt jelentését. A jelentés tanúsága szerint a 2009. március 15-én 17 óra 25 perckor került sor a panaszos igazoltatására a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdése, ruházatának átvizsgálására az Rtv. 30. §-ának (3) bekezdése, előállítására pedig az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésének f) pontja alapján. A jelentés tartalmazza azt is, hogy az intézkedő r. törzsőrmester kényszerítő eszközt nem alkalmazott a vitatott intézkedés alkalmával.

Az jelentés szerint 2009. március 15-én az intézkedő r. főtörzsőrmester csapaterős tevékenységet látott el a BRFK III. század II. szakaszával Budapesten az V. kerület Szent István tér 15. szám előtt. A II. szakasz feladata volt többek között a nevezett

napon 18 óra 00 perckor megkezdődő a 64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom által szervezett rendezvényen az oda érkező személyek beléptetése, ruházatuknak átvizsgálása.

17 óra 25 perckor a beléptetési ponthoz érkezett a panaszos, akivel az intézkedő rendőr közölte, hogy át kívánja vizsgálni ruházatát, amelyet a panaszos tudomásul vett és amelynek alá is vetette magát. A jelentés szerint a ruházatvizsgálás során a panaszos „kabátjának jobb zsebéből előkerült egy ismeretlen töltő tömegű, felcímkézetlen gázspray.” A panaszos a rendőrnek azt mondta, a gázspray CS típusú, és azt önvédelmi célból tartja magánál, illetve elmondta azt is, hogy a rendezvényre szeretett volna bemenni.

Az intézkedő r. főtörzsőrmester jelentette szakasparancsnokának a történeteket, ő a századparancsnokának továbbította azt, aki pedig a helyszínre egy előállító gépjárműt rendelt.

A panaszostól átvételi elismervény ellenében a gázspray elvételre került.

Ezt követően a rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőr a panaszost a BRFK Gyorskocsi utcai fogdájába előállította, és feljelentést tett ellene közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentéshez kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés jogszerű és szakszerű volt és az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglalt arányosság követelményének megfelelt.

4) A panaszos rendezvényről való előállításáról kiállított jelentőlapon az előállítás kapcsán tényállásként – azaz az előállított személy által elkövetett cselekményként – az szerepel, hogy a panaszos „rendezvényre akart bemenni, amikor ruházatátvizsgálása során előkerült ruházatából 1 db gázspray. Az előállítás okaként szabálysértés került rögzítésre. A jelentőlap azt is tartalmazza, hogy a panaszossal szemben a cselekmény abbahagyására irányuló felszólítás nem történt, a cselekményről készült felvétel, valamint, hogy kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor.

5) A 2009. március 15. napján kelt átvételi elismervény tanúsága szerint a panaszos által átadásra, az intézkedő r. főtörzsőrmester részéről pedig átvételre került, a fent megjelölt napon, egy darab CS típusú gázspray.

6) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos 2009. március 15-én 17 óra 25 perctől 2009. március 15-én 20 óra 5 percig, személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedés foganatosítása miatt a BRFK Rendészeti Szervek Közrendvédelmi Főosztály Gyorskocsi utcai objektumában tartózkodott. Ezen időtartam alatt sérülése és panasza nem keletkezett. A panaszos az igazolás egy példányát átvétette, amelyet az igazoláson található aláírása bizonyít.

7) A panaszossal szemben indult közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértési eljárás során, a BRFK V. Kerületi Rendőrkapitányság, mint Szabálysértési Hatóság 2009. március 15. napján kelt határozatában szerepel, hogy a rendőri feljelentés adatai szerint a „64 Magyar Vármegye” rendezvényére történő bejutás előtt a beléptetésnél történt igazoltatás, illetve ruházatátvizsgáláskor a panaszos zsebéből előkerült egy darab ismeretlen töltő tömegű, felcímkézetlen gázspray. A határozat értelmében a szabálysértési hatósághoz beszállításra került egy darab ismeretlen töltőtömegű, felcímkézetlen gázspray, amely – mivel birtoklása jogszabályba ütközik – lefoglalásra került. Erre tekintettel a szabálysértési eljárásban szakértő kirendelése került sor.

8) A mellékelt rendőrségi felvételen jól látható, hogy a panaszos előállításakor bilincs alkalmazására sor került. Az előállítást végző rendőr felolvasta a panaszos személyes adatait, mindeközben a felvételen mindvégig a panaszos látható. Ezt követően az intézkedő rendőr megkérdezte a panaszostól, hogy sérülése keletkezett-e, mire a panaszos úgy reagált, hogy „nem”. Ezután egy másik intézkedő rendőr nő megkérte a panaszost, hogy forduljon körbe, aminek a panaszos eleget tett.

9) A Testület ismételt megkeresése kapcsán a BRFK hivatalvezetőjének 2009. június 24-én kelt válaszevele szerint a „bilincselést valószínűsíthetően a panaszost kísérő öregek alkalmazták” a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 90. §-ának (9) bekezdése alapján.

A panaszos ruházatának átvizsgálását egy r. zászlós végezte.

A Testülethez érkezett hasonló jellegű panaszoknál BRFK vizsgálat eredményeképp megállapításra került, hogy a Gyorskocsi utcai fogdán – a tájékoztatás szerint – elsősorban őrizetbe vett és előzetes letartóztatásba helyezett személyeket tartanak fogva. Az előállított személyek vonatkozásában a ruházatátvizsgálás módja a Gyorskocsi utcai objektumban nem volt szabályozva.

A panaszos „levetköztetésével” kapcsolatosan a válaszevél továbbá az alábbiakat közölte.

A válaszevél hivatkozik a Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (1)-(3) bekezdéseire. Ezen bekezdések szerint „az előállított személyt előállító vagy biztonságos őrzését szolgáló más helyiségben kell elhelyezni. Az azonos ügyben előállítottakat el kell különíteni. Az elővezetett vagy a 48. § (1) bekezdése vagy az 50. § (3) bekezdése alapján visszatartott személyt, ha az intézkedés sikeresen csak így hajtható végre, a Rendőrségen történő visszatartás idejére előállító helyiségben lehet elhelyezni. Ha az előállító helyiségben előállított, elővezetett vagy visszatartott személy van, gondoskodni kell az állandó őrzéséről. (2) Az előállító helyiségben történő elhelyezés, nyilvántartás és őrzés végrehajtásának feltételeit a rendőri szerv vezetője biztosítja. (3) Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell

vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A 2009. március 15-én fogatosított előállítások végrehajtásával kapcsolatosan a BRFK hivatalvezetője levelében előadta, hogy az valamennyi érintett esetében – így a panaszosnál is – az alábbi rend szerint zajlott: az orvosi vizsgálatot követően az előállított személyeknél lévő tárgyakat letétbe helyezték, és ismételt ruházat-átvizsgálást hajtottak végre. A fogdai befogadást megelőző ruházat-átvizsgálásnak és a testfelület vizuális áttekintésének célja a fogdai rendkívüli események – önkárosítás, támadás, szökés – megelőzése. „Ennek érdekében el kell venni a hónaljba, a lábujjak közé rejtett zsillettet, önakasztásra alkalmas szövetet, fonalat, spárgát, a herezacskók alá rejtett drogot, illetőleg más, fogdában nem tartható szereket, gyógyszereket.” A fogdai befogadást megelőző ruházat-átvizsgálás során az előállított személyeket felszólították, hogy a náluk lévő tárgyakat helyezték letétbe, majd őket a ruházat-átvizsgálása idejére egy paraván („lefüggönyözött irodarész”) mögé küldték. Itt felszólították őket ruházatuk levetésére, amelynek eredményeként a befogadást végző fogdaőrnek lehetősége volt a személyek ruházatát anélkül átvizsgálni, hogy az előállítottak testéhez hozzáért volna. Ezt követően a fogdaőr megtekintéssel ellenőrizte, hogy az előállított személy visel-e a testén tiltott, támadásra vagy önkárosításra alkalmas tárgyat. A ruházat-átvizsgálást valamennyi személynél, így a panaszos esetében is azonos nemű fogdaőr végezte.

A válaszlevél tanúsága szerint a 2009. március 15-én, a Gyorskocsi utcai fogdán végrehajtott előállítások körülményeivel kapcsolatosan a BRFK-n belső vizsgálat folyt. Ez megállapította, hogy az említett napon eljáró fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor az előállított személyek levetett ruházatát, ezt követően pedig testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés a vizsgálat megállapítása szerint aránytalan és indokolatlan volt.

Szintén megállapította a vizsgálat, hogy a BRFK Közbiztonsági Szervek Közrendvédelmi Főosztály Fogdaszolgálati Osztály vezetője, mint a fogva tartásért felelős parancsnok helytelenül értelmezte a vonatkozó szabályokat, és nem gondoskodott arról, hogy a szabálysértés miatt előállított személyek elhelyezése a megfelelő szabályok – azaz az előállítás előírásai – szerint történjen.

A vizsgálat konklúziója szerint „a befogadásra vonatkozó ruházat-átvizsgálási szabályok helytelenül kerültek alkalmazásra, mert előállított személy esetében csak a ruházat-átvizsgálása szükséges”. A testfelület ruházat nélküli átvizsgálása a fogdába történő befogadaskor alkalmazandó eljárás, és szabálysértés elkövetése miatti előállítás nem minősül sem őrizetbe vételnek, sem szabálysértési őrizetnek.

Mivel a befogadás jog- és szakszerűségéért felelős parancsnok, és a befogadást végző beosztott nem a hatályos jogszabályoknak megfelelően járt el, velük szemben fegyelmi eljárás indult.

A válaszlevél tanúsága szerint a panaszos befogadását megelőző orvosi vizsgálatára 2009. március 15-én 18 óra 20 perckor került sor, és a vizsgálatot a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály Bűnügyi és Fogdaorvosi Alosztály beosztottja végezte, bűnügyi orvosi vizsgálat megrendelőlap alapján. A hivatalvezető csatolta a bűnügyi orvosi vizsgálat megrendelőlapját.

10) A hivatalvezető válaszleveléhez mellékelte az intézkedő r. főtörzsőrmester jelentésének két kiegészítését, mivel a Testület a bilincs alkalmazása tekintetében ismételten kérte a hivatalos tájékoztatást.

A r. főtörzsőrmester 2009. június 9-én kelt jelentés kiegészítése tartalmazza, hogy az intézkedő rendőr úgy emlékszik, hogy nem használt bilincset a panaszossal szemben, mivel a panaszos „magatartása teljes mértékben együttműködő volt”. A jelentés tanúsága szerint az előállító gépkocsi az intézkedéstől kb. 5-6 méterre állhatott meg, így a panaszos gépkocsihoz való „kísérése nem volt veszélyeztetve”, ezért a jelentő rendőr emlékezte szerint ott sem alkalmazott bilincset, ezért nem írta azt bele a személyes szabadságot korlátozó jelentésébe. A felvétel megtekintése nélkül a rendőr úgy nyilatkozott, hogy nem tudja, hogy ő vagy esetleg az előállításban segítő, kísérő rendőrök tették fel a bilincset a panaszosra.

A r. főtörzsőrmester 2009. június 24-én kelt jelentés kiegészítése – a videofelvétel megtekintését követően – kiegészítése arról számol be, hogy a panaszos vonatkozásában ő sem a helyszínen, sem a beszállítás során nem használt bilincset. Hivatkozott arra, hogy neki és a vele együtt intézkedő kollégájának ún. zsanéros fekete bilincse van, a felvételen pedig szürke bilincs látható. A jelentő rendőr továbbra is azt feltételezi, hogy a beszállításban segítő kísérő örök rakták a bilincset a panaszosra. A jelentés kiegészítésben ismételten rögzítette a rendőr, hogy a panaszos az „intézkedés során nem tanúsított fenyegető magatartást, végig együttműködő volt” és a gépkocsihoz kísérése nem fenyegetett veszéllyel, ezért bilincset nem alkalmazott.

11) A hivatalvezető válaszlevele mellé csatolta a panaszos orvosi vizsgálatát elvégző b. ü. orvos 2009. március 15-én 18 óra 20 perckor elkészített véleményét. Ennek tartalma szerint a panaszoson friss sérülés nem volt látható, ő rendőri bántalmazást nem panaszolt és rendőrségi fogdán elhelyezhető állapotban volt.

12) A panaszossal szemben szabálysértési eljárást indítottak közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt, amelynek során szakértői vizsgálat vált szükségessé, ezért az ügyben szakértő kirendelésére került sor. A hivatalvezető megküldte a Testület részére a szakvéleményt, amelynek tanúsága szerint a beküldött fekete színű, piros fúvókájú, felirat nélküli gázspray-ben 8,96 gramm tömegű folyadék volt található, és az „nagy valószínűséggel kapszaicin és dihidrokapszaicin hatóanyagot” tartalmazott.

III.

A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök aránytalanul intézkedtek vele szemben akkor, amikor őt bilincsben a BRFK Gyorskocsi utcai objektumában előállították, majd az orvosi vizsgálatot követően meztelenre vetkőztették, személyes szabadságát két és fél órán keresztül korlátozták, és, hogy a birtokában lévő tárgyakat tőle elvették.

A Testület ezért vizsgálata tárgyává a panaszos igazoltatását, ruházatátvizsgálását, előállításának jogszerűségét és indokoltságát, az ennek során alkalmazott kényszerítő eszköz alkalmazását, valamint az előállítás körülményeit, közöttük a panaszos orvosi vizsgálatát és „meztelenre vetkőztetését” is, továbbá személyes tárgyainak elkobzását és az előállításának időtartamát.

1) A Testület a panaszos igazoltatásával és átvizsgálásával összefüggésben a rendelkezésre álló adatok alapján alábbi álláspontra jutott.

Az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszos igazoltatására és a ruházatának átvizsgálására az Rtv. 29. §-ának (1) és 30. §-ának (3) bekezdése alapján került sor. Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése kimondja „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.” Az Rtv. 30. §-ának (3) bekezdése szerint „a rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja”.

Megállapítható, hogy a vizsgált időpontban a főváros teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt Budapest Rendőrfőkapitánya, így jelen esetben jogszerűen került alkalmazásra az Rtv. 30. §-ának (1) bekezdése. Ezen törvényhely értelmében „a rendőrség [...] a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja”. ” A Szolgálati Szabályzat 39. §-a értelmében „a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják”.

A panaszolt intézkedések megítélésekor – tekintettel a fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítás rendelkező részében szereplő utalásra, amelynek értelmében a fokozott ellenőrzés végrehajtása csapaterő bevetésével történik – a Testületnek figyelembe kellett vennie az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat csapaterő bevetésére vonatkozó előírásait, valamint a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. ORFK utasítás (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat) rendelkezéseit.

Az Rtv. 58. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrök csapaterőben alkalmazhatók – egyéb esetek mellett – a személyek élet- és vagyónbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására, illetve a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására, továbbá nagy területű helyszín biztosítására. Csapaterő alkalmazása során a rendőrség az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésében írt jogokat (testi épséghez, személyes szabadsághoz, magánlakás, magántitok és levéltitok sérthetlenségéhez, személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogok) indokolt mértékben korlátozhatja, területet a személy- és járműforgalom elől elzárhat.

A Szolgálati Szabályzat 73. §-ának (1) bekezdése szerint csapaterő alkalmazása esetén a Rendőrség a személyi állomány összevonása és kötelékbe szervezése, ennek egyszemélyi parancsnoki vezetés alá helyezése, továbbá sajátos taktikai szabályok alkalmazása útján biztosítja a feladat végrehajtását. A rendőri intézkedések és a kényszerítő eszközök tekintetében jogszabályban meghatározott kivételtől eltekintve a csapaterőt a rendőrré vonatkozó jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik.

A hivatkozott jogszabályhely a rendőrség számára előírja, hogy a csapaterő alkalmazásáról a tömegtájékoztatási eszközök útján is tájékoztatást kell adni. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, amikor a tájékoztatás a rendőri intézkedések eredményességét veszélyeztetné. A tájékoztatásról a csapaterő alkalmazását elrendelő vezető gondoskodik.

A Szolgálati Szabályzat 73. §-ának (6) bekezdésében rögzített felhatalmazó rendelkezés értelmében a Gytv. hatálya alá tartozó, illetve más jelentős rendezvény helyszínén – csapaterőnek a biztosításban való részvétele esetén – azt a területet, ahová a belépők fokozott ellenőrzése kötelező, a rendőri szerv vezetője határozza meg.

A Testület arra – ahogy azt az állampolgári jogok országgyűlési biztosának OBH 2624/2009. számú ügyben készült jelentés VII. pontja is tartalmazza –, hogy különös alaposággal kell vizsgálni, mennyiben indokolt, szükséges és arányos a szigorú, valamennyi résztvevőt érintő beléptetési rend, mivel ez az intézkedés alkalmas arra, hogy a gyülekezési céllal megjelenőket vagy megjelenni szándékozókat a részvételtől visszatartsa.

A jogszabályi háttér – ahogyan arra a Testület korábbi állásfoglalásaiban is utalt – meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmazásával fogantatosítható

rendőri intézkedéseknek. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás vagy a ruházatátvizsgálás konkrét okainak meglétét, mint egy „általános” rendőri intézkedés során, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent.

Ez a felhatalmazás ugyanakkor nem korlátlan. Vizsgálható egyfelől az, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e, másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét intézkedés nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést.

A Testület álláspontja szerint a rendőrség a Szolgálati Szabályzat 73. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, mivel hivatalos honlapján 2009. március 13-án tájékoztatást tett hozzáférhetővé, illetve 2009. március 12-én közleményt adott ki a március 12. és március 15. közötti időszakra tervezett forgalomkorlátozásokról.

A Testület ugyanakkor megjegyzi, hogy fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvény csak Budapestnek jól behatárolható területén kerül megtartásra, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe; még akkor sem, ha a rendezvényre érkezők, és az onnan távozóknak biztonságának garantálása a rendezvény konkrét helyszínénél nagyobb terület ellenőrzés alatt tartását teszi szükségessé.

Mivel a fokozott ellenőrzés elrendelése adott esetben a jogszabályi felhatalmazáson túli felhatalmazást konstituálhat, ezért a Testület a jövőre nézve is fenntartja a jogot arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének indokoltságát és megalapozottságát az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének szempontjából, konkrét egyedi ügyekben vizsgálat tárgyává tegye.

A konkrét esetben a panaszos egy rendezvényre kívánt bejutni, ahol a rendőrség feladata volt az oda érkező személyek beléptetése. A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőr a panaszos igazoltatásának jogalapját nem megfelelően jelölte meg azzal, hogy az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésére hivatkozott. Tekintettel azonban a fokozott ellenőrzés hatályára a Testület véleménye szerint indokoltan történt a panaszos igazoltatása.

A panaszos ruházatátvizsgálással összefüggésben megállapítható viszont, hogy az intézkedő rendőr jogalappal és a megfelelő, Rtv. 30. §-ának (3) bekezdésére

hivatkozott. A rendőr jogosult volt tehát ezen jogszabályhely értelmében arra, hogy fokozott ellenőrzés keretében a panaszos ruházatát átvizsgálja, és a birtokában levő gáz spray-t tőle elvegye.

A Testület a panaszos átvizsgálásával összefüggésben szükségesnek tartotta vizsgálni az Rtv. 15. §-ában előírt arányosság követelményének betartását. Ezen szakasz előírja, hogy az intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, valamint az intézkedés – az eredményesség biztosítása mellett – a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járhat.

A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet 3. § -ának (1) bekezdése szerint „jogszabály eltérő rendelkezése hiányában tilos a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt közterületen, nyilvános helyen - ideértve az ott lévő járművek belső tereit is -, valamint közforgalmú közlekedési eszközön birtokolni. Ezen tilalom alól kivételt jelent a (2) bekezdés d) pontja alapján „a pelargonsav-vanillilamid és az olajosgyanta-tartalmú kapszaicin hatóanyagot nem tartalmazó, legfeljebb 20 gramm töltőanyag tömegű gázsprayre, kivéve a közterületen vagy nyilvános helyen szervezett rendezvényeket.” A rendelet mellékletének felsorolása között, mint közbiztonságra különösen veszélyes eszköz szerepel az olyan eszköz, melyből a szem és a nyálkahártyák, illetve a bőrfelület ingerlésével támadásra képtelen állapotot előidéző anyag permetezhető ki (gázspray).

A panaszosnál levő gázspray a rendőrség álláspontja szerint „ismeretlen töltőtömegű, felcímkézetlen” volt. A panaszos elmondása szerint azon csak egy műanyag gyári borítás volt, ami alatt tájékoztató felirat volt olvasható. A rendőrségi felvételen valóban egy fekete borítású tárgy látható, annak panaszos által állított felcímkézett része azonban nem. E tekintetben a Testület nem tudta megállapítani, hogy azon volt-e gázspray összetételére vonatkozó tájékoztató. A később készült szakvélemény szerint a gázspray noha a 20 gramm töltőanyag tömeget nem haladta meg, de „nagy valószínűséggel” az tartalmazott kapszaicint és dihidrokapszaicint, és a panaszos közterületen tartózkodott (ami tehát nem tartozik így a fenti kormányrendelet 3. §-ának (2) bekezdés d) pontjában megfogalmazott kivételbe). A Testület életszerűnek tartja azt, hogy az intézkedő rendőr az Rtv. 30. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alapján – miszerint a rendőr közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja – úgy ítélte meg, hogy átvételi elismervény ellenében elveszi a gázspray-t a panaszostól. Az arányosság követelményét is figyelembe véve a Testület véleménye szerint az intézkedés jogszerű volt, ezért a panaszos személyi integritáshoz és tulajdonhoz való jogát nem érte sérelem.

2) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának jogalapját, és annak indokoltságát.

Az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszos előállítására az Rtv. 33. §ának (3) bekezdés f) pontjának harmadik fordulója alapján került sor. Ezen rendelkezés kimondja, hogy rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni.

Az egyes szabálysértésekről 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 10. §-a rögzíti, hogy aki a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök birtoklására, szállítására, forgalmazására vonatkozó szabályokat megszegi az a közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértést követi el. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése kimondja, hogy azt az eszközt, amelyre az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértést elkövették, el kell kobozni.

Megállapítható, hogy századparancsnok a helyszínre előállító gépjárművet kért, a panaszost elállították, az intézkedő rendőr pedig közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt tett feljelentést a panaszossal szemben. A Testület álláspontja szerint – noha szabálysértés elkövetésének megítélése nem tartozik a hatáskörébe – a panaszos előállítása ugyan jogalappal, azonban szükségtelenül és az arányosság követelményének figyelmen kívül hagyásával történt. A Testület véleménye szerint elegendő és egyben arányos intézkedés lett volna az, hogy a panaszostól ruházatátvizsgálása során előkerült gázspray-t az intézkedő rendőr elkobozta. Szükségtelen és aránytalan volt tehát a panaszos előállítása, figyelemmel arra is, hogy az intézkedő rendőr jelentéseiből az is kiderült, hogy a panaszos magatartása mindvégig „teljes mértékben együttműködő volt”.

A panaszos jogalappal, azonban szükségtelenül és aránytalanul történő előállítása sértette a panaszos Alkotmány 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való jogát.

3) A Testület vizsgálta a panaszossal szembeni bilincs alkalmazását, annak jogalapját és indokoltságát.

A panaszos előállításról készült, 2009. március 15-én kelt jelentés, a BRFK hivatalvezetőjének válaszevelei arról számoltak be, hogy a panaszossal szemben bilincs alkalmazására nem került sor, azonban a rendőrség által megküldött felvételen a panaszos bilincsben látható.

A panaszos arról tájékoztatta a Testületet, hogy a vele szemben kényszerítő eszközt alkalmazó rendőr a szabálysértési eljárás megindítására hivatkozással bilincselte meg őt. Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának, szökésének megakadályozására, valamint ellenszegülésének megtörésére. A Szolgálati Szabályzat 60. §-a tovább részletezi, hogy a bilincs alkalmazása különösen kivel szemben indokolt. Ezen törvényhely szerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázdá magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető; aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja; akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg; akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg; aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. Ezen törvényhelyek nem ismerik a

panaszossal közölt, „szabálysértési eljárás megindításának” indokát, ezért megállapítható, hogy a az intézkedő rendőr jogalap híján alkalmazott bilincset. Azt azonban a Testület nem tudta megállapítani, hogy melyik rendőr közölte ezt a panaszossal, mivel az intézkedő rendőr jelentése arról számolt be, hogy ő nem alkalmazott kényszerítő eszközt.

A Testület ismételt megkereséseire a helyszínen intézkedő rendőr jelentés kiegészítései megküldésre kerültek, amelyek továbbra is arról számoltak be, hogy ő nem alkalmazott a panaszossal szemben kényszerítő eszközt – figyelemmel a panaszos együttműködésére is –, és az intézkedő rendőr feltételezése szerint a bilincset beszállításban kísérő örök rakták rá a panaszosra. Ezt a feltételezést a BRFK Hivatalvezetőjének 2009. június 24-én kelt levele is megerősíti. Ebben rögzítésre került, hogy „a bilincselést valószínűsíthetően a panaszost kísérő örök alkalmazták” a Szolgálati Szabályzat 90. §-ának (9) bekezdése alapján.

A Szolgálati Szabályzat 90. §-ának (9) bekezdése szerint „ha a kísért személy veszélyessége ezt indokolja a kísért személyt meg kell bilincselni. Ha a kísérő ör a kísérés biztonságát veszélyeztető körülményt észlel, haladéktalanul a legközelebbi rendőri szervhez fordul.” A Testület a BRFK hivatalvezetőjének ezen törvényhelyre történő – ráadásul utólagos, többszöri megkeresést követő – hivatkozását nem tartja elfogadhatónak. A jelentő rendőr két jelentés kiegészítésében is rögzítette, hogy a panaszos végig együttműködő volt, nem tanúsított agresszív, fenyegető magatartást, és az előállító gépkocsihoz történő kísérése nem volt veszélyeztetve. Megjegyzendő, hogy ezt a tényt támasztja alá továbbá az is, hogy a rendőrségi felvételen a panaszos mindvégig higgadtan, nyugodtnak tűnt.

A rendőrség 2009. július 13-án kelt bilincs alkalmazására vonatkozó válaszlevele szerint Budapest Rendőrfőkapitányának a BRFK által fogvatartottak kísérésének biztonságos végrehajtásáról szóló 32/1999. számú Intézkedésének (a továbbiakban: Intézkedés) 6. pontja meghatározza, hogy a „fogdán kívüli kísérés esetén a fogvatartottat meg kell bilincselni”. Az Intézkedés szerint fogvatartott az, „aki törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgásához és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátozott”, így az előállított személy is.

A rendőrség hivatkozott még az ORFK által a tömegrendezvényeken elkövetett rendzavaró cselekmények és rendőri intézkedések dokumentálására kiadott Módszertani Útmutató kiegészítésére (a továbbiakban: Útmutató). Az Útmutató kimondja, hogy „minden előállított személy kerüljön bilincselésre (pl. a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 48. §-ának c) pontja alapján).” A Testület rögzíti, hogy az Útmutató ellentétes a hatályos jogszabállyal. Az Útmutató általánosan előírja és egyben lehetővé teszi a bilincselést minden előállítotttra. A fentebb már kifejtett szerint azonban, a jogszabály taxatív felsorolja azt, hogy mely esetekben alkalmazható a bilincs. Sőt a Szolgálati Szabályzat 60 §-ának (2) bekezdése azt is előírja, hogy az előjáró a fogva tartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére akkor rendelheti el, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem

akadályozható meg. Ezzel szemben az Útmutató általános előírást tartalmaz. A Testület ezért felhívja a figyelmet a fennálló kollízióra, és javasolja annak mihamarabbi feloldását.

A Testület a rendőrség utólagosan tett fenti hivatkozásait elfogadhatatlannak tartja. Figyelemmel arra is, hogy sem az Intézkedés sem az Útmutató nem tekinthető jogszabálynak. Az Rtv. 48. §-a és a Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (1) bekezdése rögzíti a bilincs alkalmazására vonatkozó szabályokat. A rendőrség a panaszos esetében nem jelölt meg a fenti törvényhelyekben felsorolt valamely bilincselési indokot. Mivel az Intézkedés és az Útmutató nem tekinthető megfelelő joganyagnak, különösen nem egy ilyen súlyú kényszerítő eszköz alkalmazás kapcsán, mint a bilincs, így a Testület megállapítása szerint a rendőrség jogalap nélkül és indokolatlanul alkalmazott bilincset a panaszossal szemben.

A jogalap nélküli bilincselés ezért súlyosan sértette a panaszos Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz és az Alkotmány 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való alapvető jogát.

A Testület megjegyzi továbbá, hogy elfogadhatatlannak tartja a rendőrség azon gyakorlatát, miszerint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról csak többszöri megkeresést követően nyilatkozik. A Testület ezért nyomatékosan felhívja a rendőrség figyelmét a Szolgálati Szabályzat 58. §-ának (4) bekezdésére, amely szerint a rendőr jelentést készít a kényszerítő eszköz alkalmazásáról.

4) A Testület vizsgálta a panaszoson befogadásakor végzett orvosi vizsgálatot, valamint a ruházatátvizsgálás céljából történő levetköztetést. A panaszos állítása szerint vele szemben két alkalommal került sor vizsgálatra. Első alkalommal kérdés/válasz és megtekintés formájában, alsóruházatig történő levetköztetéssel történt. A második alkalommal azonban a fogdán kellett teljesen levetköznie.

a) A panaszossal szembeni első vizsgálatra a BRFK Gazdaságvédelmi Főosztály, Vagyonvédelmi Osztály, Vagyonvédelmi Alosztály I. által kiadott és a vizsgálatot kérő r. alezredes asszony által aláírt Bűnügyi Orvosi Vizsgálat Megrendelőlap alapján került sor, a rendőrségi fogdában történő befogadást megelőző orvosi vizsgálat elvégzése céljából. Ezen első esetben a panaszos elmondása szerint nem kellett levetköznie teljesen, az orvos csak megtekintette őt és kérdéseket tett fel neki. Az orvosi véleményből megállapítható, hogy a vizsgálatot a panaszossal azonos nemű, b. ü. orvos végezte.

A Testület álláspontja szerint ezen, első orvosi vizsgálat alkalmával nem sérült a panaszos személyes integritáshoz való joga. Figyelemmel azonban arra is, hogy a Testület már magát a panaszos előállítását is szükségtelennek és aránytalannak tartotta, ezért ezen első vizsgálat is hasonlóképpen szükségtelennek és aránytalannak tekinthető.

b) A második alkalommal, történő teljes levetköztetéssel összefüggésben az alábbi álláspontra jutott a testület.

Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján: „Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A Testület idézi az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentés Megállapításainak IV. részében foglaltakat: „Az előállítás foganatosítására meghatározott szabályok nem rendelkeznek arról (így elő sem írják kötelezően), hogy az elhelyezést megelőzően – az előzőekben bemutatott – alapos, meztelenre vetköztetéssel járó ellenőrzést le kellene folytatni. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított (...). Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. (...) A fogvatartottak befogadási eljárása azonban lehetővé (de nem kötelezővé!) teszi a motozást. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: fogdaszabályzat) alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogvatartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki. (Figyelemmel arra, hogy a fogdaszabályzat a fogvatartott fogalmát kizárólag annak alkalmazásával összefüggésben határozza meg, nem okozhat valós problémát az sem, hogy az Rtv. 97. § h) pontja fogvatartott fogalmát ettől eltérően határozza meg.) (...) A befogadás fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése pedig a következőképp rendelkezik: »Befogadáskor a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni, szükség esetén motozásnak vethető alá. A motozás elvégzésével azonos nemű személyt kell megbízni. A motozás indokolt esetben kiterjedhet a testüregnek orvos általi átvizsgálására is. A vizsgálatok során más fogvatartott, a motozásnál a fogvatartottal ellentétes nemű személy sem lehet jelen.« 2009. március 15-én az előállítások foganatosítására ugyan egyébként rendőrségi fogdaként működő épületben került sor, azonban a legelemibb gondosság esetén meglehetősen könnyedén megállapítható lett volna, hogy a vizsgált esetben nem a fogvatartottak befogadására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. (...) Mindezek alapján megállapítottam, hogy a rendőrség eljárása az előállítottak levetköztetése miatt az embertelen és megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszasságot okozott. A rendőrség vizsgált előállítások során folytatott eljárásának nem lehetett indoka az sem, hogy a fogvatartott fogalmát a fogdaszabályzat (mint speciális szabály) az Rtv.-nél (mint generális szabálynál) szűkebben határozza meg.”

A kifogásolt levetköztetéssel kapcsolatban – amely a panaszoson kívül másokat is érintett, akik ugyanott kerültek előállításra – a Testület emlékeztet arra is, hogy a Rendőrség belső vizsgálatot rendelt el. A Rendőrség közleménye szerint (www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html) a befogadás szakszerűtlenségéért

felelős osztályvezető, a befogadást végrehajtó fogdaőr és a szabálysértési eljárást lefolytató két előadóval szemben fegyelmi eljárás indult.

A Testület Fogdaszabályzat már idézett 1. §-ának (1) bekezdését, 16. §-ának (1) bekezdését, az Rtv. 31. §-át, valamint a Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (3) bekezdését egymásra való tekintettel értelmezve megállapította, hogy a Fogdaszabályzat 16. §-ának (1) bekezdése volt az a rendelkezés, amely alapján a panaszost a rendőrök – azaz a befogadást végző fogdaőrök – levetköztették majd ezt követően „megvizsgálták”. A rendőrségi dokumentumok nem nevesítik egyértelműen a panaszos által elszenvedett ezen intézkedést, a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregét nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. Ez a megállapítás azzal is alátámasztható, hogy az Rtv. 31. §-ának (2) bekezdése külön is hangsúlyosan felhívja a figyelmet arra, hogy az átvizsgálás nem történhet szemérem sértő módon.

A Testület a BRFK hivatalvezetőjének válaszlevelét – az abban foglaltakkal lényegében egyetértve – a következővel kívánja kiegészíteni. Az válaszlevél szerint belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A fent kifejtettek miatt – különös figyelemmel a jogszabály személyi hatályát megállapító 1. §-ának (1) bekezdése rendelkezéseire (örizetes, előzetes letartóztatott, elítélt és a szabálysértési elzárást töltő) – a panaszossal mint előállítottal szemben a Fogdaszabályzat nem volt alkalmazható, így levetköztetésének és ilyen módon történő átvizsgálásának a jogalapja sem volt meg, ezért az arányosság és indokoltság kérdése az ő esetében fel sem merülhetett: a vele szemben foganatosított intézkedés (motozás) jogtalan volt. A motozás az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázónak tekinthető eljárás, amely csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. A panaszos esetében ezek a feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy a jogalap nélküli motozás súlyosan sértette a panaszos az Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való alapvető jogát, és beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is – amelyet egyébként mind a Fogdaszabályzat, mind az Rtv. speciálisan is nevesít.

A Testület emellett felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének

szabályozatlansága okoz. Egy ilyen súlyú jogkorlátozás esetén elengedhetetlen, hogy az érintettek státuszát, jogait és kötelezettségeit részletes normák rendezzék. A probléma megoldása érdekében a Testület jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek.

7) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának időtartamát, mivel a panaszos sérelmezte, hogy az két és fél órán keresztül tartott.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. Ezen törvényhely alapján tehát jogalappal került volna sor a panaszos két és fél órán keresztül tartó előállításra. Tekintettel azonban arra, hogy a Testület a jelen állásfoglalás II. részének 2) pontjában úgy ítélte meg, hogy már maga az előállítás is szükségtelen és aránytalan volt, ezért időtartam indokoltságának és az arányosságának vizsgálata nélkül megállapítható annak jogszerűtlensége is. A Testület ezért megállapította, hogy súlyosan sérült a panaszos Alkotmány 2. §-ából levezethető tisztességes eljáráshoz való alapvető joga és az Alkotmány 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való joga.

8) A panaszos tulajdonában lévő tárgyak elkobzásával kapcsolatos sérelmét a Testület szintén vizsgálata alá vonta.

Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A Szolgálati Szabályzat 51. §-ának (3) bekezdése tartalmazza, hogy az előállított személytől el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál.

A Fogdaszabályzat vonatkozó, 16. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy a fogvatartottnál lévő tárgyakról jegyzőkönyvet kell készíteni. A letétként kezelt pénzt egy összegben, a külföldi fizetőeszközöket címletenként és sorszám szerint, a többi - letétként kezelt - tárgyat megnevezésük, számuk és jellegzetességük feltüntetésével kell jegyzőkönyvbe foglalni. Külön kell felsorolni azokat a tárgyakat, melyeket a fogvatartott magánál kíván tartani. A jegyzőkönyvet a fogvatartottal is alá kell írni, és egy példányát részére át kell adni.

A panaszos megküldte a Testület részére a letéti tárgyakról készült jegyzőkönyvet, valamint a gázspray elkobzásáról készült átvételi elismervényt. A Fogdaszabályzat mellékletében felsorolt fogvatartott birtokában tartható tárgyak listája összevetésre került a jegyzőkönyvbe felvett tárgyakkal. Megállapítható, hogy a mellékletben

felsoroltak – a fogvatartott birtokában tartható tárgyak – és a jegyzőkönyv tartalma eltér. A Testület véleménye szerint a rendőrség nem járt el jogszerűtlenül akkor, amikor a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezését követve – amely értelmében tehát el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket a fogva tartásakor nem tarthat magánál a fogvatartott – a panaszostól elvette azokat a tárgyakat, amelyeket a Fogdaszabályzat melléklete nem tartalmaz.

A Testület álláspontja szerint a panaszos – ezen sérelme kapcsán – alapvető jogát nem érte sérelem, mivel annak korlátozása jogszerűen történt akkor, amikor jegyzőkönyv felvételével letétbe vette a rendőrség a panaszos birtokában lévő azon tárgyakat, amelyeket nem tartalmaz a Fogdaszabályzat melléklete.

IV.

A Testület felhívja a rendőrség figyelmét, hogy a panaszos előállításának időtartamáról készült igazoláson az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának és a Magyar Helsinki Bizottságnak az elérhetőségei tévesen vannak megjelölve, valamint nincs feltüntetve a Testülethez való fordulás lehetősége.

A Testület az indokolásban kifejtett megállapítások alapján arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált eset során az egyes intézkedések és a kényszerítő eszköz-alkalmazása miatt súlyosan sérült a panaszos személyes szabadsághoz, emberi méltósághoz való joga, és az intézkedések több ponton is beleütköztek a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába.

Mindezek figyelembe vételével a Testület a panaszos alkotmányos alapjogainak súlyos sérelme miatt a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2009. szeptember 16.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra

előadó testületi tag

Dr. Féja András

testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf

testületi tag